

De 30:12-13 avec commentaires (< Responsa)

פרשנים לדברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג

Légende

et repères chronologiques :
voir à la fin du document (page 12)

דברים פרק ל פסוק יב-יג

- (יב) **לֹא בָּשָׁמִים** הוּא לְאָמֵר מַיְעָלָה לְנוּ **דָּשָׁמִים**
וַיִּקְחֶה לְנוּ וַיִּשְׁמַעַנְיוֹ אַתָּה וַיַּעֲשֶׂנָּה :
- (יג) **וְלֹא מַעֲבָר** לִים הוּא לְאָמֵר מַיְעָבָר לְנוּ אֶל עַבְרַת הַיּוֹם
וַיִּקְחֶה לְנוּ וַיִּשְׁמַעַנְיוֹ אַתָּה וַיַּעֲשֶׂנָּה :

TaNaKh De 30:12-13 (traduction Jacques KOHN pour Tora Temima)

- (12) *Elle n'est pas dans le ciel, pour dire : Qui montera pour nous vers le ciel et il la prendra pour nous, et il nous la fera entendre, et nous la ferons ?*
- (13) *Et elle n'est pas au-delà de la mer, pour dire : Qui passera pour ns vers au-delà de la mer et il la prendra pour nous, et il nous la fera entendre, et nous la ferons ?*

תרגום אונקלוס דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג

- (יב) **לֹא בָּשָׁמִיא** **הִיא** לְמִימֵר מִן יִסְקֵךְ לְנָא **בָּשָׁמִיא**
וַיִּסְבֹּה לְנָא וַיִּשְׁמַעַנָּא יְתָה וַיַּעֲבֹדָנָה :
- (יג) **וְלֹא מַעֲבָר** **לִימָא** **הִיא** לְמִימֵר מִן יַעֲבֵר לְנָא לְעַבְרַת יְמָא וַיִּסְבֹּה לְנָא
וַיִּשְׁמַעַנָּא יְתָה וַיַּעֲבֹדָנָה :

Targum Onqelos (traduction d'après Roger LE DÉAUT)

- (12) *Elle n'est pas dans le ciel, pour [qu'il nous faille] dire : Qui pour nous montera au ciel, la prendra pour nous, et nous la fera entendre, pour que nous la mettions en pratique ?*
- (13) *Elle n'est pas non plus au-delà de la mer, pour [qu'il nous faille] dire : Qui pour nous passera au-delà de la mer, la prendra pour nous et nous la fera entendre pour que nous la mettions en pratique ?*

תרגום יונתן דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג

- (יב) **לֹא בָּשָׁמִיא** **הִיא** לְמִימֵר מִן יִסְקֵךְ בְּדִילָנָא **בָּשָׁמִיא**
וַיִּסְבֹּנָה לְנָא וַיִּשְׁמַע יְתָה לְנָא וַיַּעֲבֹדָנָה :
- (יג) **וְלֹא מִן הָאָל לְעַבְרַת יְמָא** **רַבָּא** **הִיא** לְמִימֵר
מִן יַעֲבֵר בְּדִילָנָא לְעַבְרַת יְמָא רַבָּא וַיִּסְבֹּנָה לְנָא
וַיִּשְׁמַע יְתָה לְנָא וַיַּעֲבֹדָנָה :

Targum Jonatan (traduction d'après Roger LE DÉAUT)

- (12) *Elle n'est pas dans le ciel, pour dire : Qui pour [bedîl] nous montera au ciel, la prendra pour nous, et il nous la fera entendre pour que nous la mettions en pratique ?*
- (13) *Elle n'est pas nonplus là-bas, au-delà de la Grande Mer* pour dire : Qui pour [bedîl] nous passera au-delà de la Grande Mer, la prendra pour nous et nous la fera entendre pour que nous la mettions en pratique ?

כתיר יונתן דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג

- (יב) **לֹא בָּשָׁמִים** **הִיא** **לְאָמוֹר** מַיְעָלָה **בְּשִׁבְילָנוּ** בָּשָׁמִים
וַיִּקְחֶה לְנוּ וַיִּשְׁמַע אַתָּה לְנוּ וַיַּעֲשֶׂנָּה :
- (יג) **וְלֹא מִן הָלָה** **לְעַבְרַת הַיּוֹם** **הַגְּדוֹלָה** **הִיא** לְאָמוֹר
מַיְעָבָר **בְּשִׁבְילָנוּ** לְמַעַבָּר הַיּוֹם הַגְּדוֹלָה וַיִּקְחֶה לְנוּ
וַיִּשְׁמַע אַתָּה לְנוּ וַיַּעֲשֶׂנָּה :

"La Couronne de Jonathan" (ben Uziel) = celui du Targum ci-dessus (?)

- (12) *Elle n'est pas dans le ciel, pour dire : Qui montera pour nous vers le ciel et il la prendra pour nous, et il nous la fera entendre, et nous la ferons ?*
- (13) *Elle n'est pas nonplus là-bas, au-delà de la Grande Mer* pour dire : Qui pour [bedîl] nous passera au-delà de la Grande Mer, la prendra pour nous et nous la fera entendre pour que nous la mettions en pratique ?

<p>תרגום ירושלמי דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג</p> <p>(יב) לא בשמים היא אורייתא למיר אלוני מון אין הוה לו מד במשה נביא כי יסוק לשמייא וויתני יתה לו ונישמע ית פיקודיא ונעבד יתהון :</p> <p>(יג) ולא מעבר ימָא רְכָא קיה אורייתא למיר אלוני הוה לו מד כיונה נביא דינוחות לעומקי ימא רבא וויתני יתה לו ונישמע ית פיקודיא ונעבד יתהון :</p>	<p>Targum Yerushalmi (traduction d'après Roger LE DÉAUT)</p> <p>(12) <i>Elle n'est pas dans le ciel</i>, pour [qu'il nous faille] dire : "Ah ! Si nous avions quelqu'un comme Moïse le prophète, qui monterait au ciel, la prendrait pour nous, et nous en ferait entendre les préceptes pour que nous les mettions en pratique ! "</p> <p>(13) <i>Elle n'est pas non plus au-delà de la Grande Mer</i> pour [qu'il nous faille] dire : "Ah ! Si nous avions quelqu'un comme Jonas le prophète, qui descendrait dans les profondeurs de la Grande Mer, nous la remonterait et nous en ferait entendre les préceptes pour que nous les mettions en pratique ! "</p>
--	---

<p>רש"י דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג</p> <p>(יב) לא בשמים הוא - שאלו היהת בשמים היתה צרייך לעלות אחריה ולמלכה :</p>	<p>Rashi sur De 30₁₂₋₁₃ (vocalisat° et traduct° par Tora Temima)</p> <p>(12) <i>Elle n'est pas dans le ciel</i> – Car si elle était dans le ciel, tu devrais y grimper derrière elle pour l'étudier (cf. 'Erouvin 55a, voir ci-après).</p>
---	--

<p>פלמוד בבלי – עירובין – זר נה-א</p> <p>וַיֹּאמֶר אָבִדִימִי בֶּן חִמָּא בֶּן דּוֹסָא, מַאי זְקִתְבֵּי : "לא בשמים היא", "ולא מעבר לים היא".</p> <p>"לא בשמים היא", – שאמ בשמים היא, אפקה צרכ לעלות אחריה, "ולא מעבר לים היא". – נאם מעבר לים היא, אפקה צרכ לעבור אחריה.</p> <p>רְכָא אמר : "לא בשמים היא" – לא תמצא במי שמנגביה דעתו עלייה כשמים,</p> <p>"ולא מעבר לים היא" – רְכָא אמר : – ולא תמצא למי שמרחיב דעתו עלייה כים.</p> <p>רַבִּי יוֹחָנָן אמר : "לא בשמים היא" – לא תמצא בגשי רוח,</p> <p>"ולא מעבר לים היא" : רַבִּי יוֹחָנָן אמר : – לא תמצא לא בסחרנים ולא בתගרים.</p>	<p>Talmud Babli, 'Érouvin 55a sur De 30₁₂₋₁₃ (traduct° d'après Sefaria et Tora Temima)</p> <p>Et cette idée, [qu'il faut faire de grands efforts pour conserver sa connaissance de la Torah,] est conforme à ce qu'Avdimi bar Hama bar Dosa a dit : Quel est le sens de ce qui est écrit : <i>"Elle n'est pas dans le ciel... ni au-delà de la mer"</i> (De 30:12-13) ?</p> <p><i>"Elle n'est pas dans le ciel"</i> [indique] que, – si elle était dans le ciel, tu devrais y grimper pour l'atteindre,</p> <p><i>"Et elle n'est pas au-delà de la mer"</i> [indique que] – si elle était au-delà de la mer, tu devrais la traverser pour l'atteindre, [car il faut déployer tous les efforts nécessaires pour étudier la Torah].</p> <p>Rava a enseigné : <i>"Elle n'est pas dans le ciel"</i> : – Tu ne la trouveras pas chez celui qui "élève sur elle son savoir" comme le ciel [en raisonnant sans limite sur ses fondements par manque de foi en son authenticité].</p> <p><i>"Et elle n'est pas au-delà de la mer"</i> : Rava a enseigné : – Et tu ne la trouveras pas auprès de qui "élargit sur elle son esprit" comme la mer , [c'est-à-dire qui se plaint dans la vie de ce monde-ci].</p> <p>Rabbi Yohanan a enseigné : <i>"Elle n'est pas dans le ciel"</i> : – Tu ne la trouveras pas chez les orgueilleux, [qui ne s'abaissent pas à interroger ceux qui sont aptes à leur fournir les connaissances qu'ils ne détiennent pas] (ibid.).</p> <p><i>"Et elle n'est pas au-delà de la mer"</i> : Rabbi Yohanan a enseigné : – Tu ne la trouveras pas chez les commerçants et les marchands ambulants, [qui, pris par leurs déplacements constants, ne peuvent se consacrer à son étude].</p>
---	--

<p> תלמיד בבלי – בבא מציעא – דף נט-ב</p> <p>"לא בשמים היא": מי לא בשם ה'יא, א"ר ירמי, שכבר נתנה תורה מהר סיני ואין אנו משגיחין בבית קוליה [ב"מ נ"ט ב']:</p>	<p>Traité Bava Metsi'a 59b sur De 30₁₂₋₁₃ (traduct° d'après site Sefaria et Tora Temima)</p> <p>"<i>Elle n'est pas dans le ciel</i>" - Que veut dire : "Elle n'est pas dans le ciel" ? Rabbi Yirmeya a enseigné : Maintenant que la Tora a été donnée au mont Sinaï, nous ne prêtons plus attention à une Voix du Ciel [pour trancher les problèmes de halakha à l'encontre de la majorité] (<i>Bava Metsi'a</i> 59b).</p>
<p> תלמיד בבלי – תמורה – דף טז-א</p> <p>"לא בשמים היא" - אמר ר' יהודה אמר שמואל, שלשת אלף הלכות נשתכו בימי אבלו של משה, אמרו לו ליהושע שאל, אל לא בשמים היא [תמורה ט"ז א']:</p>	<p>Traité Temoura 16a sur De 30₁₂₋₁₃ (traduct° d'après site Sefaria et Tora Temima)</p> <p>"<i>Elle n'est pas dans le ciel</i>" – Rav Yehuda a enseigné [au nom de] Chemouel : Trois mille halakhot ont été oubliées pendant les journées de deuil pour Moché. Ils ont dit à Yehochou'a : "Demande [à Hachem, comme le faisait Moché] !" Il a répondu : "Elle n'est pas dans le ciel !" (<i>Temura</i> 16a).</p>
<p>aben עזרא דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג</p> <p>(יב) "לא בשמים היא" - פירוש נפלאת : (יג) מעבר לים - פירוש רחוכה. ויתכן שהוא הים הגדול, שלא יכול אדם להכנס ברחבו מפני חשכת המים:</p>	<p>Ibn Ezra (Abraham) [Deut. parasha "Nitsavim" 30:12-13]</p> <p>(12) "<i>Elle n'est pas dans le ciel</i>" – interprétation : cachée. (13) "<i>au-delà de la mer</i>" – interprétation : éloignée. Et il est possible que ce soit la grande mer, dans la largeur de laquelle un homme ne peut pas entrer à cause de l'obscurité de l'eau :</p>
<p>פירוש הרاء ש על התורה דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב</p> <p>(יב) "מי יעלה לנו ה"שミニה. רת מילה וס"ת ה' רמז שבזכות מילה עלה למרום:</p>	<p>Commentaire du "Rosh" (= Rabbénû Asher) sur la Tora : De 30:12</p> <p>(12) "<i>Qui "montera pour "nous vers le "ciel</i> – Mot fait d'initiales (rashéï tévot) et le sens de cette expression est (?) une allusion à ce que c'est par le mérite de la circoncision (ה"ייל"ה"ם) qu'il est monté vers la hauteur.</p>
<p>רבינו בחיי דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב</p> <p>(יב) לא בשמים היא. יתכן לפירוש כי מפני שהتورה הזאת הייתה בשם ה'יא: מעתה לא בשמים היא, שכבר הורודתייה לכם ממש, ומלה "היא" תرمוז כי חכמתה העלונה בשמים: ולא מעבר לים היא. זה ים אוקיאנוס הוא הסובב את כל היישוב שם החכמתה העלונה, ולכך הוצרך להזכיר ים, שאם לא כן היה לו להזכיר התהום, ושיאמר לא בתחום ה'יא", הדבר איווב שאמר: (איוב כה, יד) "תהום אמר לא ב'ה'יא", והיה הספר יותר נאות להזכיר דרך עליה ודרך ירידתה.</p>	<p>Rabbénou Be-Hayyé sur De 30:12 (traduct° d'après le site Sefaria)</p> <p>(12) "<i>Elle n'est pas dans le ciel</i>" – Il est possible que la raison pour laquelle Moïse soulève ce point soit parce qu'avant d'apporter la Torah au peuple, elle avait en effet résidé au ciel, et nous avons cité des arguments offerts par les anges s'opposant à sa descente sur terre. Le mot ה'יא que nous aurions pu considérer comme redondant, est une référence au plus haut niveau de la sagesse de l'émanation, qui réside bel et bien au ciel. Ce n'est pas non plus au-delà de la mer – C'est une référence au grand océan qui entoure toute la masse terrestre, une zone où se trouve cette sagesse supérieure. La raison pour laquelle la Torah (Moïse) devait s'y référer comme ים ("yam" = mer) est que sinon il aurait dû être décrit comme תהום ("tehom" = abîme), et la Torah aurait dû écrire ה'יא ("L'abîme dit : ce n'est pas en moi") [se référant à la sagesse] (cf. Job 28:14). Il est stylistiquement plus édifiant de se référer à l'océan comme quelque chose d'élévé que comme quelque chose évoquant des visions d'un abîme profond, comme le fait le mot תהום.</p>

והזכיר על כל דבר ודבר מלת "היא" שהוא לשון מעוט, ולרבות החכמה העליונה המקפת את הכל, מקפת את הגלגים והגלגים את הים, והם את היישוב, וזהו שאמר: לא נפלאת היא מוך ולא רוחקה היא, להורות כי יש חכמה רוחקה, וכן: לא בשמות היא, ולא מעבר לים היא.

עוד נוכל לומר כי הזכיר ארבעה פעמים מלת "היא" כנגד ארבעה יסודות העליונים הנמשכים וניצלים מן החכמה העליונה, ואלו שמותם ברמז: אברהם יצחק וייעקב ודוד, ניצלו מהם כנגדם בעולם הנפרדים ארבע חיות הקודש וארבעה אופנים, ובעולם השפל הזה ארבעה יסודות שהם קיום כל מרכיב ועמידתו.

ובמדרשו: (*עירובין נה א*) לא בשמות היא, לא תמצא בגשי הרוח, ולא מעבר לים היא, לא תמצא לא בסחרני ולא בתגרין, שמואל אמר אין התורה מצויה לא באסטרולוגין ולא באצטגנין, שנאמר: לא בשמות היא, אין התורה מצויה אלא למי שמתעסק במלاكتה שלמים. אמרו לו לשמואל: והלא אסטרולוגוס אתה, אמר להם: מימי לא הסתכלתי בחכמה זו אלא בשעה שהייתי נפנה לבית המים, עד כאן.

על חכמות אלו היה מזהיר ישועה לישראל ואמר لهו: (*ישועה נה, ב*) "למה תשקלו כסף בלוא لكم ויגיעכם בלוא לשבעה", יאמר להם: אתם שוקלים כסף ומפוזרים ממוניikenotes חכמות שאינן لكم ואין הנפש נזונית בהן, או למה אתם יגעים ומאבדים כוחכם ומכלים ימיכם בדברים שלא תשבעו נפשכם מהם, שמעו שמו עלי ואכלו טוב, היא

La raison pour laquelle Moïse a ajouté le mot *היא* ("hi" = celle-ci) à chacune de ses descriptions de différents endroits est que chaque fois que le mot *היא* apparaît, il représente une diminution de la zone signifiée. Afin d'inclure la sagesse suprême dont nous avons parlé, le système planétaire aurait également dû être inclus, vu qu'il entoure l'océan. Voyant que la sagesse suprême entoure tout l'univers visible, Moïse, en se référant à des parties de celui-ci, a clairement expliqué ce point en limitant chaque partie du mot *היא*, c'est-à-dire "cela seulement". Le mot *היא* utilisé ici fait référence à la partie de l'univers habité par l'homme. C'est pourquoi il a ajouté : "ce n'est pas trop loin de vous", ce qui implique qu'il existe en effet des niveaux de sagesse qui sont au-delà de l'homme à atteindre (*Note éditeur même en étudiant la Torah et en l'observant*)

Nous pouvons supposer que Moïse a utilisé le mot *היא* quatre fois afin de faire allusion aux quatre fondamentaux célestes de base qui émanent de cette sagesse suprême. Ils sont mentionnés dans les noms des patriarches Abraham, Its'hak, Yaakov et David. La vision du prophète Ézéchiel (chap. 1) dans laquelle quatre *חיות* ("*hayyoth*" = vivants), des figures ressemblant à des bêtes équipées d'anges, sont présentées correspondent également à ces quatre principes fondamentaux de la sagesse céleste émanée des créatures sur terre. Ils sont décrits ailleurs comme ("*arba ah ofanim*" = quatre roues), une description allégorique de ce qui supporte le *merkavah* ("*merkavah*"), le char dans lequel la *Shekhinah* est perçue. Traduite dans notre langue terrestre, ce sont les quatre éléments qui sont les parties constitutives de toute matière tangible sur terre. Ils assurent la pérennité de l'univers terrestre lorsqu'ils sont combinés dans les bonnes proportions.

Une approche midrashique de nos versets, basée sur *Eiruvin* 55a : Les mots "*Ce n'est pas au ciel*" signifient que la Torah ne se trouve pas parmi les gens hautains et arrogants. Les mots "*Ce n'est pas au-delà de l'océan*" signifient que la Torah ne se trouve pas parmi les gens qui voyagent constamment d'un endroit à j'autre pour gagner leur vie, c'est-à-dire les colporteurs. Samuel a dit que la Torah ne peut pas être trouvée parmi les astrologues ou les astronomes professionnels, vu que la Torah écrit : "*ce n'est pas au ciel*". La Torah ne peut être trouvée que parmi les personnes préoccupées par la poursuite de questions orientées vers des préoccupations célestes. Les gens ont interpellé Samuel, lui disant que, vu qu'il était lui-même astronome, comment pouvait-il faire une telle affirmation ? Il a répondu : "de tous mes jours, je n'ai jamais regatdé (*hokhmah* = la sagesse) sauf quand je me soulageais [litt^{mt}] : quand "j'allais à la salle d'eau" ". [*היה נפנה לבית המים* : (*Note éditeur à une époque où il m'était interdit de m'engager dans la poursuite de la Torah*)

(cf. *Devarim rabbah* 8:6. Jusqu'ici le midrash.

Concernant les disciplines, c'est-à-dire l'astrologie et l'astronomie, Isaïe avertit le peuple d'Israël en leur disant (Is 55:2) : "Pourquoi dépensez-vous de l'argent pour ce qui n'est pas du pain et votre labeur pour ce qui ne satisfait pas ?" Isaïe voulait dire que ses compatriotes gaspillaient leur argent pour acquérir une "sagesse" qui ne satisferait ni leur corps ni leur âme ; il a ajouté : "prêtez attention à moi (Dieu), et vous mangerez des aliments de choix et profiterez des mets les plus riches. "Écoutez-moi donc et mangez ce

התורה הנקראת "לקה טוב", כי זה הלחם האמיתי ושיהיה לכם לשבעה, וכן: תענג בדשן נפשכם, ככלומר בלחם הזה תענג נפשכם בזיו העליון כמו שהגוף מתענג בדשן, וכן אמר דוד על תענג הנפש: (תהלים סג, ו) "כמו חלב ודשן תשבע נפשי".

ומכאן שאין להתעסק בשאר החכמota אלא בעיקר שהיא תורהנו. צא ולמד משמוואל שלא היה מתעסק בהם אלא במקום האסור לדבר שם דברי תורה, והוא מקום בלתי טהור, וכן אמרו ר' ז"ל: (מנוחות צט ב) צא ובקש שעיה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמד חכמת יוונית. והטעם מפני שמתוך עסוק שאר החכמota יבא האדם לפעמים בדת לידי נתיה מדרך האמת, כי אין לך שום חכמה בעולם שאין בה פסולת וסיג, כי לך נמשלות החכמota כלן לכיסף, כי הכסף ברוב יש בו סיגים ואינו כסף צרוּף, אבל תורהנו כסף שאון בו סיג כלל, ולכך נמשלת לכיסף צרוּף, הוא שכתוּב: (תהלים יב, ז) "כסף צרוּף בעיליל לארץ מזוקק שבעתים":

מי עילאה לנו השמיימה. יש בכך רמז כי השם המירוח לא תחנן השגתו כי אם לעם ישראל הנמולים שהם חותמים באות ברית קדש, ומציינו ג"כ שלא יתנבה מעומד אלא מי שהוא נמול, שכן מציינו באברהם קודם המילה שכתוּב בו: (בראשית יז, ג) "ויפול על פניו", לא יהיה מתנבה אלא נופל, לאחר המילה מעומד, שכן כתוב: (בראשית יח, כב) "ואברהם עוזנו עומד לפני ה'", ובলעム לא התנבה מעולם אלא נופל, שנאמר: (במדבר כד, ז) "נופל וגלי עיני", וכן רמזו משה بما שאמר להקב"ה בסנה: (שמות ג, יג) "וזאמרו לי מה שמו מה אומר אליהם", יאמר כי הנמולים ישאלוּוּ על השם המירוח.

qui est bon : et c'est la Torah dont il est écrit qu'elle est un bon achat en Pr 4:2). C'est la vraie nourriture qui satisfait ceux qui "la consomment". Quand Isaïe dit ("jouissez avec vos âmes des aliments les plus riches", il se réfère au "pain" qui satisfait l'âme de l'homme, la nourriture spirituelle, la Torah. La comparaison de דשן ("deshen" = graisse, mets succulent), quelque chose de physique, de matériel, est utilisé par le prophète pour illustrer en langage humain l'essence spirituelle de ce que la Torah fournit à ceux qui l'étudient. De telles métaphores pour les questions spirituelles se trouvent également dans le Ps. 63:6 : "Le lait et la graisse rassasient mon âme". Clairement, David ne veut pas dire que l'âme doit être nourrie de lait. Tout ce qui précède enseigne que Samuel ne s'est pas engagé dans l'étude de l'astronomie à une époque où cela aurait été en concurrence avec l'étude de la Torah. Puisqu'il est interdit de s'engager dans le discours de la Torah, ou même de contempler des pensées de la Torah, alors que l'on est dans les bains publics ou dans les toilettes, il pourrait utiliser ce temps pour augmenter ses connaissances dans d'autres disciplines. Nos sages (*Menachot* 99) ont dit : "Allez étudier la philosophie grecque à une heure qui n'est ni jour ni nuit". Ce qu'ils voulaient dire, c'est que la préoccupation de toute discipline autre que la Torah expose l'étudiant au danger d'être influencé par l'élément théologiquement erroné, dont certains se trouvent toujours épargnés dans ces textes. C'est la raison pour laquelle ces disciplines ont été comparées à l'argent, étant donné que l'argent contient invariablement des impuretés à moins qu'il n'ait été affiné encore et encore. Notre Torah est comparée à cet argent, c'est-à-dire (*kèsef tsrouf*) : c'est ce que David voulait dire dans le Ps. 12:7 lorsqu'il écrivait : "Les paroles de l'Éternel sont des paroles pures, de l'argent purgé dans un creuset de terre, raffiné au sextuple".

Qui monterait au ciel pour nous ? – L'acronyme de ces mots est , à partir duquel nous trouvons ici un indice que seules les personnes qui ont été circoncis ont une chance d'atteindre une véritable appréciation de la nature unique de Hachem. Seul le peuple juif qui porte le signe de l'alliance sur son corps même a une chance d'atteindre un tel niveau spirituel. Nous constatons également que même les prophètes ne peuvent pas prophétiser en position debout à moins qu'ils n'aient été circoncis. Tant qu'Abraham n'avait pas été circoncis, il tombait toujours quand Dieu lui parlait (^{Note l'édition} autre que dans un rêve quand il était de toute façon prostatique) cf. Ge 17:3 : "Il est tombé sur le visage". C'était avant sa circoncision. D'autre part, après avoir été circoncis et récupéré des effets, et avoir prié au nom des justes à Sodome, la Torah parle de lui comme "toujours debout en présence du Seigneur" (Ge 18:22 ; comparer *Tanhchuma lech lecha* 20). Bile'am, en revanche, n'a prophétisé que lorsqu'il était dans une position couchée, comme nous le savons d'après Nb 24:4. Moïse a également fait allusion à l'incapacité du peuple juif à son époque à atteindre une véritable appréciation du saint nom de Dieu. C'est pourquoi il dit à Dieu : "Si les gens me demandent quel est son nom (le Dieu au nom duquel tu prétends parler), que leur dirai-je ?" Il a peut-être voulu dire que les quelques israélites qui étaient circoncis à cette époque poseraient une telle question.

ומפני שהמצוה החותמה באות ברית קדש, על כן אמרו במדרש (*שהש"ר ב, יח*): (שיר השירים ב, ו) "בצבאות או באילות השדה", צבא שיש לי בה אותן. ולא אמרו "שהיה לך לאות". והזיכיר הכתוב ברמזו מילת הבשר בחתיימת השם המיויחד אחר שהזכיר בפירוש מילת הלב באמרו למעלה: ומול ה' אלהיך את לבך וגוי, כי מלאת הלב הוא בטול יצר הרע, וכשיתבטל היצר הרע נמצאו אבריו של אדם כולם נמשכים ומדובקים בשם המיויחד וייעשו בטבע מה שהשכל מחייב. ובא הרמז בפרשה זו זאת להורות כי בזמן הגאולה יהיו כל ישראל בעלי ההשגה מולי הלב והבשר, דבקים בשם המיויחד, וזהו רמז: מי יעלה לנו השמיימה. וכן אמר הנביא ע"ה: (ירמיה לא, לג) "כי כולם ידעו אותו למקטנם ועד גודלם".

Voyant que la mitsvah (la mezouza) utilisée dans notre passage pour toute la Torah qui porte le sceau de la Sainte Alliance exige comme condition préalable à l'accomplissement que les personnes qui le font aient été circoncis, les sages du Midrash (*Shir hashirim Rabbah 2:18*) ont dit, concernant les armées ou les biches des champs ("par les armées ou par les biches des champs"), que le mot "Armées" se réfère aux Armées supérieures ainsi qu'aux Armées inférieures, ceux sur la terre qui ont été témoins de l'alliance (Ct 2:7). Les Hôtes auxquels il est fait référence sont ceux qui portent déjà une marque distinctive (circoncision) par opposition à ceux qui ne porteront cette marque qu'à l'avenir. Notre verset fait indirectement référence à la circoncision de notre chair après avoir ouvertement fait référence à la circoncision de nos cœurs par les mots : "Et le Seigneur ton Dieu circoncira ton cœur". Cette dernière circoncision entraîne dans son sillage la neutralisation de la mauvaise pulsion. Une fois que cela s'est produit, tous les organes d'une personne sont impatients de jouer leur rôle respectif dans l'accomplissement des commandements de la Torah, ce que la raison dicte. Être attiré par le nom du Seigneur sera alors un état de choses naturel. Tout cela est évoqué dans les mots : "Qui montera au ciel à notre place ?"

((Note éditeur À ces moments où vous ne souffrez plus de la mauvaise envie, il n'y a pas besoin d'un intermédiaire, que quelqu'un monte au ciel en votre nom : Tu peux le faire toi-même)) Le prophète Jérémie fait référence à cet état de choses lorsqu'il écrit (Jr 31:33) "Car tous me connaissent, depuis le plus étit jusqu'au plus grand".

בעל הטורים דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב

(יב) "מי יעלֶה לנו השמיימה". ר"ת מילה וס"ת יהו"ה.
לומר שאינו יכול לעלות השמים אצל ה' אם לא יהא נמול (תנומה לך לך כ).
התהלך לפני והיה תמים (בראשית יז א) שנאמר על המילה (ב"ר מו ד):

Ba al ha-tourim (Rabbi Ya'akov ben Asher) sur De 30:12

(12) "Qui 'montera pour nous vers le ciel – Mot fait d'initiales (rashéï tévot)
Pour dire qu'il ne peut pas monter au ciel chez le Saint -béni soit-il-, s'il n'est pas circoncis (Tanhuma, lekh lekha 20). [Et aussi] "Marche devant moi et sois intègre" (Ge 17:1), ce qui est dit à propos de la circoncision (cf. Bereshit Rabba, 46:4).

ספרונו דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג

(יב) "לא בשמיים היא לא אמר". לא קירה לך בעין התשובה שתctrיך בה להגדת נבי:
(יג) "וילא מעבר לים היא". גם כן לא תctrיך בה לחכמי הדור הרחוקים שיפרשו לך.
באופן שהייה זה אפשר לך בח"ל ולא יקשה عليك כמו שיקרא באיזו מצוה שנפל
בה ספק ותctrיך לפירוש חכמי הדור או שהוא נמנעת בח"ל:

Sforno (Obadya ben Ya'akov) sur De 30:12-13 (traduct° site Sefaria)

(12) "Elle n'est pas dans le ciel pour dire" – Pour te repentir, tu n'as pas besoin de te tourner vers un prophète qui représente le ciel.
(13) "Et elle n'est pas au-delà de la mer" – De même, vous n'aurez pas besoin que les sages de la génération lointaine vous l'expliquent. De sorte qu'il t'est possible d'éclairer la halakha et ce ne sera pas difficile pour toi comme cela se produirait pour une mitsva où il y a un doute et où tu as besoin de l'interprétation des sages de la génération ou quand y manque la clarté de la halakha.

מנחת שני דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג

(יב - יג) "לֹנְנוּ": הראשון והשני והרביעי הלמ"ד דגושה.
[יעלֶה דלֹנְנוּ, וַיִּקְרַבֵּנָנוּ, וַיִּקְרַבֵּנָנוּ].

Minhat Shaï (de Yedidya Salomon ben Abraham Norzi) sur De 30:12-13

"Pour nous" (lanû) : le premier et le second et le quatrième des "pour nous" (lanû) sont écrits avec un daguesh dans le "lamé" [sous-entendu : mais pas le troisième].

אלשיך על דברים פרשנת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג	Alséikh (Moshé) sur De 30:12-13 (Traduct° Google Translate corrigée)
<p>"כִּי הַמְצׁוֹה הָזֹאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצׁוֹק הַיּוֹם לֹא נִפְלָאת הֵוָה מֵךְ וְלֹא רְחֻקָּה הֵוָה. לֹא בְשָׁמִים הֵוָה לְאָמֵר מֵיָּעַלְתָּה לְגַן הַשְׁמִימָה וַיַּקְהַה לְנוּ וַיִּשְׁמַעְנוּ אַתָּה וַיַּעֲשֵׂנָה".</p> <p>"וְלֹא מַעֲבֵר לִימָם הֵוָה לְאָמֵר מֵיָּעַבְרָתָן לְגַן עַבְרָהִים וַיַּקְהַה לְנוּ וַיִּשְׁמַעְנוּ אַתָּה וַיַּעֲשֵׂנָה. כִּי קָדוֹב אַלְיךָ הַדָּבָר מַאַד בְּפִיךְ וּבְלַבְבְּךָ לְעַשְׂתּוֹ". (יא - יד):</p> <p>ראוי לשית לב איזו מצוה היא, שאם היא מצוה פרטית מה נשנית מכל השאר שהיתה בה חששה, שבשים או מעבר לים היא. ורבותינו ז"ל (עירובין נה א) פירשו שהיא השגת חכמת התורה, אך הלשון יותר יותר על מצוה פרטית.</p> <p>עוד איך היה עולה על לב שהיתה שום מצוה נפלאת ורחוקה או בשימים או מעבר לים והיא אצלם מקובלת בפניהם.</p> <p>עוד אמרו בפייך ובלבבך, שהיה לו לומר בלבבך ובפייך לעשנותו והוא סדר מחשבה דבר ומעשה.</p> <p>עוד כי עד כה דבר בלשון נקבה ואחר כך בלשון זכר באמרו הדבר ובאמרו לעשנותו.</p> <p>עוד אמרו דאה נתני לפניך כו', איך יקשר אל הקודם. ולמה מחלק לשנים החיים והטוב וכן המות והרע.</p> <p>עוד כי גם הצדיקים לא יבצר מהם כי גם המותה לחסידיו.</p> <p>עוד אמרו איש אנכי מצוק כו', שהוא אומר למעלה כמה פעמים. וכן עניין יאמ' יפנה לבבך כו'.</p> <p>עוד אמרו העדותי כו' החיים ומהות נתני לפניך, הלא נאמר למעלה.</p> <p>עוד אמרו ובחרת בחים, למה לא נאמר למעלה סמוך אל אמרו ראה נתני לפניך כו'.</p> <p>עוד אמרו הרברכה והקללה, שוגם החיים ומהות ברכה וקללה המה. ועוד כאשר אמר ובחרת בחים היה לו לומר ובחרת בברכה.</p> <p>עוד אמרו למען תחיה אתה זורעך, איך תחויב טובת זרעו מהיותו בוחור בחים.</p> <p>עוד אמרו לאהבה כו', שכבר נאמר פעמים אין מספר.</p> <p>עוד אמרו כי הוא חייך ויאורך ימיך לשבת כו', שנראה שתכלית היותו יתברך חיינו הוא לשבת על האדמה, ואיןו כן כי אם שבת על האדמה אחד מהיעודים</p>	<p>(12) "Elle n'est pas dans le ciel, pour dire : Qui montera pour nous vers le ciel et il la prendra pour nous, et il nous la fera entendre, et nous la ferons ?"</p> <p>(13) "Et elle n'est pas au-delà de la mer, pour dire : Qui passera pour ns vers au-delà de la mer et il la prendra pour nous, et il nous la fera entendre, et nous la ferons ?"</p> <p>(14) Car la parole fest! très proche de toi, dans ta bouche et dans ton cœur, pour la faire."</p> <p>(Deutéronome 30:12-14)</p> <p>Il convient de noter de quel type de mitsva il s'agit : s'il s'agit d'une mitsva particulière, en quoi diffère-t-elle de tout ce qui la préoccupait, que ce soit au ciel ou au-delà de la mer. Et nos rabbins -que leur mémoire soit bénie- (Éruvin 55a) ont interprété que c'est l'atteinte de la sagesse de la Torah, mais le texte oriente plutôt sur une mitsva particulière.</p> <p>Et comment leur viendrait-il à l'esprit qu'il y avait une mitsva cachée et lointaine, soit dans le ciel soit de l'autre côté de la mer, et qu'elle soit acceptable pour eux.</p> <p>Et il est dit : "dans ta bouche et dans ton cœur" (14), ce qui revient à dire "dans ton cœur et dans ta bouche pour la faire" et ils étaient dans l'ordre de la pensée, de la parole et de l'action.</p> <p>Et de plus, jusqu'à présent il parlait au féminin et ensuite au masculin en disant "de le faire".</p> <p>Et puis il est dit : "vois, j'ai donné devant toi, etc" (15), comment est-ce lié à ce qui précède ? Et pourquoi diviser en années la vie et le bien aussi bien que la mort et le mal.</p> <p>Et de plus même les justes n'en seront pas protégés car même la mort est pour ses didèles .</p> <p>Et il est dit aussi "en ce que moi-même je t'ordonne etc" (16), qui est répété plus haut plusieurs fois. Et même chose pour "Et si se détourne ton cœur, etc.(17)".</p> <p>Et il est dit aussi : "Je prends à témoin, etc ... j'ai donné devant toi la vie et la mort" (19), ce qui n'est pas ce qui a été dit ci-dessus.</p> <p>Et il est dit "Tu choisiras la vie" (19), pourquoi n'est-ce pas dit plus haut près de la phrase : "vois, j'ai donné devant toi, etc" ?</p> <p>Et il est dit : "la bénédiction et la malédiction" (19), mais la vie et la mort sont aussi une bénédiction et une malédiction. Et aussi quand il est dit ; "Tu choisiras la vie", cela revient à dire : "tu choisiras la bénédiction".</p> <p>Et il est dit aussi : "afin qu tu vives, toi et ta descendance" (19), comment le bien de sa semence sera-t-il garanti par son choix de la vie ?</p> <p>Et il est dit : "pour aimer etc" (20), ce qui a déjà été dit un nombre incalculable de fois.</p> <p>Et il est dit aussi : "car il est ta vie et la longueur de tes jours pour demeurer etc." (20), ce qui semble dire que le but de sa vie bénie est de demeurer sur la terre, et ce n'est le cas que si demeurer sur la terre [n'est qu']une des promesses [et] que la vie et la</p>

אשר **ה חיים ואורך ימים גדולים מנו**.
 ועוד כי **ה חיים ואורך ימים** הם בעולם הבא אחרי תום **שבת על האדמה**:
 אמנם הנה אמרו רבותינו ז"ל (שם) כי אומרו כי **המצוות הזאת אשר אנכי מצוך**
היום לא נפלאת כו' על התורה ידבר, והלא כמו זו נחשב על פשת המקרא.
 כי הלא טבע הלשון יורה כי על מצוה פרטית דסליק מינה ידבר ולא על כללות
 התורה. אך אהשבה לפי דעתם כי מקרא שכתוב קודם לפסוק זה על התורה ידבר.
 והוא שאומר כי **תשמע בקול ה' אלהיך לשמר כו'** **הכתובת בספר התורה כו'**.
 והענין, כי אחרי אומרו למללה **ו אתה תשוב כו'**, שמבטיה לומר שלא יצטרך
 מישראל מלשוב עד ה', ועל ידי כן ודויתירך כו',
 אמר אחר כך אל תחתה על מציאות התשובה שאמרתי שתעשה.
 כי הנסי מייעץ תכין לך דרך שתדע בודאי **שיכנע יצרך ותשוב עד ה' בלי ספק**.
 והוא כי **תשמע בקול ה' בלי ספק, כי תשוב כו'** לומר כי תלך לבית המדרש שאז
תשמע בקול ה' אלהיך, כי השומע תורה בבית המדרש מרבו כשותען מפני השכינה
 כנודע, וגם **שיהיה הלימוד בכונה כדי לשמר כו'** **הכתובת בספר הזה**, אז על ידי
 כך אמרתי כי **תשוב אל ה' אלהיך בכל לבבך** בשני יצריך. והוא כנודע מאמר
 רבותינו ז"ל (קידושין ל' ב) כי אם **פגע לך מנול זה משכחו לבית המדרש אם**
אבן הוא נמוש כו':
 (יא) **ועל פי דרך זה יהיה מאמר ז"ל** שאומרים כי **המצוות הזאת על התורה**
 הנזכרת ידבר. אך לבלי **יתפרש** אומרו **המצוות רק על מצוה פרטית**, יתכן כי על
 התשובה הנזכרת למעלה ידבר. אלא שמדובר נkeh כי פסוק כי **תשמע כו'** על
 התורה ידבר, שעל ידה תמשך התשובה כמדובר. ונאמר כי **כהתינו לומר שעיל ידי**
לימוד התורה בבית המדרש יכנע היצר הרע ותבא התשובה.

אמר כי **המצוות הזאת כו'**, כאשר אמרתי לך שעיל ידי הלימוד יכנע יצרך ותשוב,
 אל יפלא עתה בעיניך נצחוח את היצר הרע באמור ומה אם טרם אחטא גבר עלי
 והחטיאני, ומה יעשה אחר שהחזיק بي והוא בעל הבית כי ישתר עלי גם השתר
 ולא אוכל לו, ומה גם כי כה רוחני הוא ואני חומר עכור לעמוד נגדו.

longueur des jours sont plus grandes qu'elles.

De plus, **la vie et la longueur des jours** sont dans le monde à venir après la fin du **séjour sur terre**. Il est vrai que nos rabbins -que leur mémoire soit bénie- ont dit ici (*ibidem*) : 'il est dit : "Car cette mitsva que moi-même t'ordonne aujourd'hui n'est pas cachée etc." (11) Cela parle de la Torah, et ce n'est pas considéré comme étranger selon le sens simple de l'Écriture. Parce que la nature de la langue indique que c'est d'une mitsva particulière, en chantant son genre, (?) qu'il parle, et non des règles [générales ?] de la Torah, mais je considérerai selon leur opinion que l'Écriture a été écrite avant ce verset qui parle de la Torah.

Et c'est lui qui dit ; "Car tu écouteras la voix du Seigneur ton Dieu pour garder... etc... ce qui est écrit dans ce livre de la Torah, etc." (10) Et la question, c'est qu'après avoir dit plus haut "Et toi, tu reviendras... etc." (9), qui assure de dire qu'il ne sera pas impossible pour Israël de revenir vers Dieu, et à cause de cela, "te fera surabonder... etc." (9).

Il dit ensuite : Ne soyez pas surpris de la réalité de la réponse que j'ai dit que vous ferez. Car je vous conseille de vous préparer un chemin dont vous saurez avec certitude qu'il satisfera vos besoins et vous reviendrez à Dieu sans aucun doute.

Et c'est parce que tu entendras la voix de Dieu sans aucun doute, parce que tu reviendras dire que tu iras au Beit Midrash [maison d'étude], alors tu entendras la voix du Seigneur ton Dieu, parce que celui qui entend la Torah de son maître dans le Beit Midrash est celui qui entend de la bouche de la Shekhinah comme on le sait, et aussi "*l'étude doit être honnête afin de garder... etc...*" ce qui est écrit dans ce livre (10a), et par là j'ai dit : "quand tu retourneras vers le Seigneur ton Dieu de tout ton cœur" (10b) dans tes deux penchants. Et c'est comme [le dit] la sentence très connue de nos rabbins -que leur mémoire soit bénie-- (*Qiddushin* 30b) : "si ce misérable [le mauvais penchant] te rencontre, amène-le dans le Beit Midrash [c'est-à-dire étudier la Torah] ; si c'est une pierre, elle fondra... etc."

(11) Et selon cette tradition, leur sentence -que leur mémoire soit bénie- enseigne que cette mitsva parle de la Torah mentionnée. Mais si la mitsva n'est pas interprétée seulement d'une mitsva particulière, il est possible qu'il parle de la réponse [la "teshouvah"] mentionnée ci-dessus. Mais de leurs propos nous retiendrons que le verset "**Car tu écouteras... etc**" (10) parle de la Torah et qu'à cause d'elle, ensuite, est discutée la teshouvah. Et il est dit : cela revient à dire que c'est en étudiant la Torah dans le Beit Midrash, que le mauvais penchant sera maîtrisé et que viendra la teshouvah.

Il est dit : "*cette mitsva...etc*", quand je t'ai dit que grâce à l'étude ton penchant sera maîtrisé et que tu reviendras, qu'il ne soit pas maintenant caché à tes yeux que le mauvais penchant sera vaincu en disant : De même que je n'ai pas encore péché contre mon mari et celui qui m'a fait pécher, de même fera un autre qui m'a tenu et c'est lui qui est le propriétaire de la maison, parce qu'il s'érigera en maître sur moi et même il s'érigera en maître mais je n'aurai pas le pouvoir sur lui, et de même lui, c'est une force

על כן אפשר יעלה על לב איש, צריך כה אלهي רוחני מן השמים להתazor נגדו. ואם הכה הוא נתנו יתרוך למטה לארץ לא לנו הוא,ומי יתן ידענו ונשלח אחר חכם הרשים אשר לו הכה הוא מסוף העולם ווידעענו. על כן אמר

המצוה הזאת היא התשובה לא נפלאת היא ולא רחוקה היא:

(יב) ופירש מה שאמרתי לא נפלאת היא כי לא בשמות היא לאMER co'. ומה שאמרתי ולא רחוקה היא הוא כי (יג) לא מעבר לים היא לבקש היודע הנצוח ונעשה, (יד) כי קרוב אליו דבר מאד שהוא הלימוד בבית המדרש שאמרתי לך לעמוד נגדיך. שהוא אם פגע לך מנוול זה משכחו לבית המדרש. וזה אומרו בפיך שהוא הלימוד ועל ידי כן יתהר לבך מחשבות רעה ויטפל בטוב לעשותו בפועל.

ואמר קרוב לשון זכר וכן אומרו לעשותו ולא אמר לעשוויה, אלא שאינו חזור אל המצווה האמורה למעלה, כי אם אל הלימוד כמדובר, העוזר להכנייע היצר הרע. ועל ידי כן מעשה התשובה היא המצווה האמורה למעלה, והוא כי על ידי עסוק התורה נעשה בזכות התורה סניגור, הוא כה קדוש המכנייע את היצר הרע, ומאליה תבא המצווה של מעלה היא התשובה:

spirituelle et moi je suis une matière trouble pour tenir contre lui.
C'est pourquoi il est possible d'entrer dans le cœur de quelqu'un, une puissance divine spirituelle du ciel est nécessaire pour aider contre lui. Et si il (-qu'il soit béni-) a donné ce pouvoir, en bas, sur la terre, il n'est pas à nous ; Ah ! s'il nous le faisait connaître et nous envoyait un autre sage [connaisseur] des secrets qui a cette force depuis la fin du monde et nous la ferait connaître !, c'est pourquoi il [est] dit :

cette mitsva, c'est la teshouvah, elle n'est pas cachée et elle n'est pas éloignée.

(12) Et l'interprétation que j'ai dite sur : "elle n'est pas cachée" car "elle n'est pas dans le ciel, pour dire ... etc". Et ce que j'ai dit sur : "et elle n'est pas éloignée" (13) "et elle n'est pas au-delà de la mer" pour demander à l'éternel, celui qui sait, et nous le ferons (14), "Car la parole [est] très proche de toi" (14), c'est lui le misérable dans le Beit Midrash que je t'ai dit tenir contre ton penchant. C'est-à-dire : " si ce misérable [le mauvais penchant] te rencontre, amène-le dans le Beit Midrash [c'est-à-dire étudier la Torah]. Et c'est ce qui est dit : "dans ta bouche", c.à.d. l'étude, et par cela ton cœur sera purifié des mauvaises pensées et prendra soin du bien pour le faire (le mettre en pratique).

Et il est dit "proche" au masculin et donc il est dit "de le faire" et il n'est pas dit "de la faire", sauf que cela ne renvoie pas à la mitsva mentionnée plus haut, mais plutôt à l'étude (*limmūd est en hébreu un mot masculin, alors que mitsvah est féminin*) comme cela a été discuté, [l'étude] qui aide à maîtriser le mauvais penchant. Et à cause de cela "tu feras teshouvah" est la mitsva mentionnée plus haut, et c'est par elle (l'étude) qu'en s'occupant de la Torah nous devenons par le mérite de la Torah - avocat, c'est une force sainte qui soumet le mauvais penchant, et de là vient la mitsva mentionnée plus haut, et c'est la teshouvah.

דעת זקנים מבعلي התוספות דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב

(יב) "מי יעלה" לנו "השמיימה. הרי מילה בראשי תיבות רמז שבזכות מילה
עליה משה לשמי' לקבל התורה :

Da'at Zeqénim Ba'alé Ha-tossafot (connaissance des anciens tossafistes)

(12) "Qui "montera pour "nous vers le "ciel – Voici un mot fait d'initiales (rashéï tévot) : Allusion à ce que c'est par le mérite de la circoncision ("מִי"ל"ה) (que Moïse est monté vers le ciel pour recevoir la Tora.

מלבי"ם דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג

(יב) **לא בשמות היא.** הוא באור על מה שאמר לא נפלאת היא:
(יג) **ולא מעבר לים היא.** הוא באור על ולא רחוקה היא:

MALBIM (Rav Méir Leibusch ben Yehiel Mikhal) sur De 30:12-13

(12) *elle n'est pas dans le ciel* – Cela éclaire [les mots] : "elle n'est pas cachée".
(13) *Et elle n'est pas au-delà de la mer* – Cela éclaire [les mots] : "elle n'est pas éloignée"

רש"ר הירש דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יב-יג

(יב) **לא בשמות הוא.** ההכרות והמעשים שהוא מתכוונת אליהם איןם בתחום העל – חזוי, השמיימי, וכל ההתגלויות האלוהיות הדורותות להבנתה ולקיים כבר ניתנו לנו במלואן ודבר לא יותר מזה בשם. לפיכך לא תוכל לומר: היכן נמצא איש

Rabbi Samson Raphaël Hirsch sur De 30:12-13

(12) *Elle n'est pas dans le ciel.* – Les connaissances et les actions auxquelles il se réfère ne se trouvent pas dans le royaume super-sensoriel céleste, et toutes les révélations divines nécessaires à sa compréhension et à son existence nous ont déjà été données intégralement et il n'en reste rien au ciel. Donc tu ne pourras pas dire : Où y a-t-il un

בְּעֵל רוח עַל - אָנוֹשִׁית שִׁיחָדָר לְמַעַנְנוּ לְסֻודֹת הַשָּׁמִים אוֹ שִׁיוֹרִיד לְנוּ מִן הַשָּׁמִים הַתְּגָלוֹת חֲדָשָׁה שְׁתָלָlim אֶת הַכְּرָתָנוּ, וּרְקָאָם נִמְצָא אִישׁ כֹּזה אֲשֶׁר רוח אלְהִים בָּו,

נוֹכֵל לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה עַל פִּי רְצׂוֹן הָ'.

(יג) וְלֹא - מַעֲבֵר לִימֵד הַיּוֹא. וההכרות והמעשים שהוא מתכוונת אליום אינם מותנים בנسبות ובמצבים המתקיימים אי - שם בארץ מרחוקים, ולפיכך לא תוכל לומר: ה תורה מתאימה לארצות ולמצבים השונים באקלים ובתנאייהם החברתיים מלאה שאני ח' בהם; יפ'ם מפרידים ביןם וחוסר ידיעתם מונעת את הבנת ה תורה שמושטל עליו לקיימה. יש צורך שאדם יפליג למדינות הים וילמד את חנאי אדמות התורה במקומה ובארצها, והוא יביא לנו את היזדעה החסרה לנו, למען נבין את התורה בטרם נקיינה. כל הדברים האלה אין בהם ממש.

homme avec un esprit surhumain qui pénétrera pour nous les secrets du ciel ou qui nous enverra une nouvelle révélation du ciel qui complétera notre connaissance, et seulement si nous trouvons un tel homme qui a l'esprit de Dieu en lui, nous pourrons garder la Torah selon la volonté de Dieu.

(13) **Et elle n'est pas au-delà de la mer.** – Et les connaissances et les actions auxquelles elle se réfère ne sont pas conditionnées par les circonstances et les situations qui existent - quelque part dans un pays lointain, et donc vous ne pourrez pas dire : La Torah S'adapte aux différents pays et situations (d'Ekliman?) et à leurs conditions sociales par rapport à celles dans lesquelles je vis ; Des jours me séparent d'eux et leur méconnaissance empêche la compréhension de la Torah que je suis chargé de faire respecter. Il est nécessaire qu'une personne navigue vers les pays de la mer et apprenne les conditions du pays de la Torah à sa place et dans son pays, et il nous apportera la connaissance qui nous manque, afin que nous comprenions la Torah avant de l'accomplir. Toutes ces choses ne sont pas par elles-même réalité.

תורה תמיימה דברים פרק ל פסוק יב-יג

(יב) לֹא בְשָׁמִים הִיא - אֶרְאָבְדִּימִי בֶּרֶחֶםְאָ, מַאֲדִכְתִּיב לֹא בְשָׁמִים הִיא -
שם בשמי ה' אתה צrisk לעולות אחירות [ערובין נ'ה א']:

וְלֹא מַעֲבֵר לִימֵד הַיּוֹא. – **וְאֶם מַעֲבֵר לִימֵד הַיּוֹא, אָתָּה צrisk לְעַבְור אַחֲרִיקָה.**
לֹא בְשָׁמִים הִיא - מי לא בשמי ה' ר' אמר לא תמצא במ' שmagiba דעתו עליה כשמי, ר' יוחנן אמר לא תמצא בגסי הרוחוי [שם שם]:

וְלֹא מַעֲבֵר לִימֵד הַיּוֹא. – ר' אמר : **וְלֹא תִּמְצָא בְּמֵשֶׁרֶחֶב דַּעַתּוֹ עַלְיהָ כַּיּוֹם.**
וְלֹא מַעֲבֵר לִימֵד הַיּוֹא : ר' יוחנן אמר : **לֹא תִּמְצָא לֹא בְּסַחְרָנִים וְלֹא בְּתָגָרִים.**

לֹא בְשָׁמִים הִיא - מי לא בשמי ה' א'ר ירמיה', שכבר נתנה תורה מהר סיני
ואין אנו משגיחון בבית קוליא [ב' מ' ט ב']:

לֹא בְשָׁמִים הִיא - אמר רב יהודה אמר שמואל, שלשות אלף הלוות נשתחחו בימי' אבלו של משה, אמרו לו ליהושע שאל, אמר להו לא בשמי ה'יאב' [תמורה ט'ז א']:
(יג) וְלֹא מַעֲבֵר לִימֵד - אֶרְאָבְדִּימִי בֶּרֶחֶםְאָ, מַאֲדִכְתִּיב וְלֹא מַעֲבֵר לִימֵד הַיּוֹא -

שם מ עבר לים - מי לא מ עבר לים ה' ר' אמר לא תמצא במ' שmagiba דעתו עליה כימי' ר' יוחנן אמר לא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרנים
[ערובין נ'ה א':]

Tora Temima sur De 30:12-13

12)- **Elle n'est pas dans le ciel.** – Rabi Avdimi bar Hama a enseigné : Que veut dire : "Elle n'est pas dans le ciel" ? Si elle était dans le ciel, tu devrais y grimper pour l'atteindre ('Erouvin 55a)⁹.

"Et elle n'est pas au-delà de la mer" [indique que] – si elle était au-delà de la mer, tu devrais la traverser pour l'atteindre, [car il faut déployer tous les efforts nécessaires pour étudier la Torah].

Elle n'est pas dans le ciel. – Que veut dire : "Elle n'est pas dans le ciel" ? Rava a enseigné : Tu ne la trouveras pas chez celui qui élève sur elle son savoir comme le ciel [en raisonnant sans limite sur ses fondements par manque de foi en son authenticité]. Rabi Yohanan a enseigné : Tu ne la trouveras pas chez les orgueilleux [qui ne s'abaissent pas à interroger ceux [qui sont] aptes à leur fournir les connaissances qu'ils ne détiennent pas] (*ibid.*)¹⁰.

"Et elle n'est pas au-delà de la mer" – Rava a enseigné – Et tu ne la trouveras pas auprès de qui "élargit sur elle son esprit" comme la mer , [c'est-à-dire qui se plaint dans la vie de ce monde-ci].

"Et elle n'est pas au-delà de la mer" – Rabbi Yohanan a enseigné : – Tu ne la trouveras pas chez les commerçants et les marchands ambulants, [qui, pris par leurs déplacements constants, ne peuvent se consacrer à son étude]. (*ibid.*)

Elle n'est pas dans le ciel. – Que veut dire : "Elle n'est pas dans le ciel" ? Rabbi Yirmeya a enseigné : Maintenant que la Tora a été donnée au mont Sinaï, nous ne prêtons plus attention à une voix du Ciel [pour trancher les problèmes de halakha à l'encontre de la majorité] (*Baba Metzia* 59b)¹¹.

Elle n'est pas dans le ciel. – Rav Yehouda a enseigné [au nom de] Chemouel : Trois mille halakhot ont été oubliées pendant les journées de deuil pour Moshé. Ils ont dit à Yehochou'a : "Demande à Hachem, comme le faisait Moshé !" Il a répondu : Elle n'est pas dans le ciel !" (*Temoura* 16a)¹².

13)- **"Et elle n'est pas au-delà de la mer"** – Rav Avdimi bar Hama a enseigné : Que veut dire : "Et elle n'est pas au-delà de la mer" ? Si elle était au-delà de la mer, tu devrais la traverser pour l'atteindre ('Erouvin 55a)¹³

"Et elle n'est pas au-delà de la mer" – Que veut dire "Et elle n'est pas au-delà de la mer" ? Rava a enseigné : Tu ne la trouveras pas auprès de qui "élargit sur elle son esprit" comme la mer, [c'est-à-dire qui se plaint dans la vie de ce monde-ci]. Rabi Yohanan a enseigné : Tu ne la trouveras pas chez les commerçants et les marchands ambulants [qui, pris par leurs déplacements constants, ne peuvent se consacrer à son étude] (*ibid.*)¹⁴⁻¹⁵

דעת מקרא - דברים פרק ל פסוק יב-יג	Da at Miqra sur De 30:12-13
<p>(יב) לֹא־בְּשָׁמִים וְגַם – זה משל לדבר 'לא-גֶּפְלָאת'. ורואה לומר: אין קיום התורה פָּלוּ בְּהַשְׁגּוֹת נְסָפָרוֹת.</p> <p>לֵאמֹר – שְׁחִיתָ אָמַר, אלו היתה בשמים:</p> <p>מִידְיָעָלָה-לָנוּ – מי יעלה למענו. כמו: ומידילך-לנו (יש ו ח).</p> <p>וַיִּשְׁמַעַנִּי אֹתָהּ וַיַּעֲשֵׂנָה – נקיים אותה. ורואה לומר: איןنبي אתנו שילמדנו את סודותיך ורמיזה כדי שנדע איך לךימה. הוא שנאמר בתרגום כירושלמי: אלוי מִן אֵין הַזֶּה לוֹסֵד כְּמַשְׁה נְבִיא דִּי יְסָק לְשָׁמְיָא, וַיִּתְּמַי יְמָה לְבָא, וַיִּשְׁמַע יְתִ פְּקוֹדְיָא וַנְּעַבְדְּ יְתָהוֹן. כינו: הַלְּנָא מָה אִם הַיָּה לְנוּ אֶחָד כְּמַשְׁה הַנְּבִיא אֲשֶׁר יַעֲלֵה לְשָׁמְיָם, וַיִּבְיאָ אֹתָהּ לְנוּ, וַיִּשְׁמַע אֶת הַמִּצְוֹת וַיַּעֲשֵׂה אֹתָן.</p> <p>(יג) וְלֹא-מֵעַבֵּר לִימֵד הָוָא – שקשה להגיע אליה. וזה משל של 'ולא-רחקה הוא'. ורואה לומר: אין קיום המצוות קרור במעשים שקשה להשותם.</p> <p>וּמְלִיצַת הַכְּתוּב מִבְּאָרֶת בְּפְרָגּוֹם כִּירֻשָּׁלָמִי : הַלְּנָי הַזֶּה לוֹסֵד כְּיֻנָּה נְבִיא דִּיחוֹת לְעַמְקֵי יְמָא רְבָא, וַיִּתְּמַי יְמָה לוֹן, וַיִּשְׁמַע יְתִ פְּקוֹדְיָא וַנְּעַבְדְּ יְתָהוֹן.</p> <p>הַיָּנו : הַלְּנָי הַזֶּה לוֹנֵ אֶחָד כְּיֻנָּה הַנְּבִיא שִׁירֵד לְעַמְקֵי הַיּוֹם, וַיִּבְיאָ אֹתָהּ לְנוּ, וַיִּשְׁמַע אֶת הַמִּצְוֹת וַיַּעֲשֵׂה אֹתָן.</p> <p>וְעוֹד יְשַׁ מִבְּאָרִים אֶת כּוֹנֶת הַכְּתוּב, שָׁרוֹאָה לֹומר : אין התורה ארכיה בשבייל להבין מזותיקה לפתרונות רוחקים. כי כלול בתורה כל הרاوي שיחיה בה.</p> <p>וְנַקֵּל לְלִמְדָה בְּפִיו וְלִצְיָרָה בְּלֵב (Ralbag).</p>	<p>12)- Elle n'est pas dans le ciel, etc. – C'est une parabole pour dire 'pas cachée'. Et cela veut dire que l'existence de la Torah ne dépend pas de notions occultes.</p> <p>Pour dire – que tu dirais : <i>si seulement elle était dans le ciel</i> ;</p> <p>Qui montera pour nous – Qui montera en notre faveur. Comme "Qui ira pour nous ?" (Is 6:8)</p> <p>Et il nous la fera entendre et nous la ferons. – pour l'accomplir. Et cela veut dire : Il n'y a pas de prophète avec nous pour nous enseigner ses secrets et cela suggère : <i>afin que nous sachions comment l'accomplir</i>. C'est ce qui est dit dans le Targum Yerushalmî: "Ah ! Si nous avions quelqu'un comme Moïse le prophète, qui monterait au ciel, la prendrait pour nous, et nous en ferait entendre les préceptes pour que nous les mettions en pratique !"</p> <p>13) Et elle n'est pas au-delà de la mer – qui est difficile à atteindre. Et c'est une parabole de "et elle n'est pas éloignée". Et cela veut dire [que] l'accomplissement de la mitsva n'est pas lié à des actes difficiles à mettre en pratique.</p> <p>Et cette sentence de l'écriture est clarifiée dans le Targum Yerushalmî : "Ah ! Si nous avions quelqu'un comme Jonas le prophète; qui descendrait dans les profondeurs de la Grande Mer, nous la remonterait et nous en ferait entendre les préceptes pour que nous les mettions en pratique !" C'est-à-dire : [idem, mais traduit de l'araméen en hébreu] : "Ah ! Si nous avions quelqu'un comme Jonas le prophète; qui descendrait dans les profondeurs de la Grande Mer, nous la remonterait et nous en ferait entendre les préceptes pour que nous les mettions en pratique !"</p> <p>Et il y a aussi ceux qui précisent l'intention du texte, qui voudrait dire [que] la Torah n'a pas besoin pour faire comprendre ses commandements d'interprétations éloignées.</p> <p>Car la Torah contient tout ce qui convient d'y être.</p> <p>Et il est facile de l'apprendre par la bouche et de le dessiner dans le cœur (cf.Ralbag).</p>

Légende, notes et repères chronologiques :
voir page suivante (page 12)

Les sources : presque tous les textes sont cités ici d'après le logiciel "**Responsa Project**" de l'université Bar Ilan, version 20 (de 2012), parfois complété (ou recoupé) par ...

... "Judaic Bookshelf : Master Library" (CD. T.E.S. 2010)

... "Tora Temima" : édition de la Bible (Houmash) en hébreu + français, avec Rashi et des extraits de la tradition rabbinique (Gallia, Jerusalem 1998)

... "Daat Mikra" : commentaire biblique en hébreu publié par le "Mossad ha-Rav KOOK" (1865-1935), offrant un solide résumé des commentaires traditionnels. L'interprétation y est principalement basée sur le *peschat* (lecture directe et littérale du texte) ; pour De 30:12-13 = tome **דברים** (Jérusalem 2001)

Les traductions en français sont tirées de (ou inspirées par) :

... "Tora Temima" Tome 5 "*Devarim*", [traduction : Jacques KOHN]

... le site web "Sefaria" [traduction : la communauté Sefaria]

... "Targum du Pentateuque. Tome IV : *Deutéronome*" (Cerf, Paris 1980), [traduction : Roger LE DEAUT et Jacques ROBERT]

Légende :

- gras / italique = citations (de la Bible ou du Talmud)
- gras non italique = mots tirés d'une citation
- italique / non gras = autres citations ou variantes d'un targum

Notes :

- Responsa = imposante base de données réunies dans le logiciel de l'université Bar Ilan "*Responsa Project*". La version 20 (de 2012) est ici utilisée. - Responsa cite aussi 1 long commentaire de Rabbénû be-Khayé (Bahya ben Asher Ibn Halawa, Saragosse, 1255-1340) sur De 30:12, mais non retenu ici car très inscrit dans la tradition de la Kabbale.
- les noms propres, sont écrits en police Arial [mais leur transcription varie beaucoup selon les sources utilisées].

Sont parfois cités :

- + MAÏMONIDE : Ha-Rav Moshé ben Maïmon (RaMBaM) 1138 – 1204, à Cordoue, auteur du "*Guide des égarés*" et du "*Mishné Torah*".
- + Rabbi Levin ben GERSHOM (RaLBaG, dit Gersonide) 1288 – 1344, à Bagnols sur Cèze (dans le Gard), considéré comme le plus grand philosophe juif, après Maïmonide.

Repères chronologiques (les dates précises sont proposées en 2023 dans Wikipedia ... et parfois aussi ailleurs) :

- les TARGUM^{im} : traductions araméennes orales de la Bible dans les synagogues ; fixées vers les 3e- 4e siècles.
- le TALMUD Babli (de Babylone) : études et discussions à partir de la Michna, compilé entre les 3e et 6e siècles.
- RASHI de Troyes (Rabbi Shlomo ben Itshaq Ha-Tsarfat) 1040-1105, commentateur incontournable de la tradition.
- Abraham ben Méir IBN EZRA (1089 - 1167) en Andalousie, considéré comme le plus grand des commentateurs de la Bible, après Rashi.
- Rabbénû Asher ben Yehiel, dit "RO'SH" (1250 - 1327) à Tolède.
- Rabbénû BE-HAYYÉ (Bahya ben Asher Ibn Halawa), à Saragosse, (1255 - 1340).
- Ya'akov ben Asher, dit "BA'AL HA-TOURIM" (1269 - 1340), fils du Ro'sh, à Cologne, puis Castille en Espagne.
- 'Ovadya ben Ya'akov SFORNO (1475 – 1550), à Rome puis Bologne (Italie).
- Moshé ALSHEIKH (1508 – 1593) dit "ha-Qadosh", rabbin ottoman, élève de Joseph Caro, à Safed.
- Yedidyah Solomon ben Abraham Norzi (1580 – 1626) à Mantoue en Italie, auteur du célèbre "MINHAT SHAÏ".
- DA'AT ZEQÉNIM mi-ba'aléï ha-tossafot (date inconnue, 1e publication en 1783).
- MALBIM (Mé'ir Leibush ben Jehiel Michel WEISER), (1809 – 1879), en Volhytie, à Bucarest et à Kiev.
- Rabbi Samson Raphaël HIRSCH (1808 – 1888), à Emden, en Moravie, puis à Francfort sur le Main.
- + TORA TEMIMA de Rabbi Baruch EPSTEIN (né en 1860 Vilna 1904, ré-édition Chad V'Chalak, Jérusalem 2005).
- + DA'AT MIKRA : résumé des commentaires pour grand public hébreophone, projet dirigé par Yehuda KIEL.